

XI.

Om den pietistiske Student Søren Lintrup.

1. Ved *Hans Olrik*. 2. Ved *Red.*

1.

Ovenfor s. 174 ff. har dr. H. F. Rørdam meddelt et mærkeligt brev fra pietisten Søren Lintrup og tillige henpeget på de ord, som denne religiøse særling i året 1734 har skrevet i Jens Rennords stambog, hvor han betegner sig som »forhen en Jesum søgende lejesvend i Vallø hospital, og nu under verdens og især den vanhellige Jesabels utidige dom ret hjærtelig efter den hellige samfund higende Herrens frigivne«. Om denne Søren Lintrup findes en lille oplysning i en »promemoria« fra Marts 1734, der i det hele giver interessante og, som det synes, upartiske skildringer af det samtidige pietistiske røre. Det ses heraf, at den Jesum søgende lejesvend i Vallø hospital var student, ansat som skolelærer ved den stiftelse i Herfølge ved Vallø, der 1641 var oprettet af Kristen Skeel som sygehus, fattighjem og vajsenshus, men udvidet og omdannet ved dronning Anna Sofies stiftelse 1729, hvorved skolemesterens løn blev 300 rdl. sp.¹⁾. Denne stilling har måske ikke tilfredsstillet Lintrup, han har følt sig som »lejesvend«. Han har da prøvet at give sit religiøst grebne og overspændte sind luft i opbyggelig tale, prædke stolen stod ham som theologisk student åben, og præsten i Herfølge, hr. Lyder Roed, har næppe lagt ham hindringer i vejen, da Lintrup i sit brev med tak siger ham farvel. Men hans tilsidesættelse af al gudstjenstlig form har da ødelagt hans stilling, og det har måske gjort

¹⁾ Schack, Fortsættelse af Hofmans fundat. III. 470 ff. A. Petersen, Vallø og Omegn 114 f.

ham så voldsom overfor præsterne, som brevet viser ham. Ved denne note om Lintrup får man også at læse om en anden sværmerisk pietist. Promemorien, som jeg har fundet i et bind af Pontoppidans collectanea (Thottske saml. 736 fol. s. 538 ff.), fortæller således:

»Dend Student Søfren Lintrup, pædagogus i hospitalet til Herfølge, extravagerede in Jan. 1734, da hand med Slofrock og Natt-Hue gick paa Prædicke-Stolen at lære ofentlig og som nogle sige, mens ey for troeligt antagis, sagde blant andet: Broder Hansen |: sc: Geert Hansen, en gammel Student, som opholdt sig hos ham :|, Hvad siger du mere her til, jeg ved ikke, hvad jeg skal sige? Hand blev af directuren strax for Kongel. Mayt. angifven og a munere removerit. Om oven bemelte Geert Hansen fortellis adskillige urimeligheder, ex. gr.: at hand ved sin omvandring i Sølland blant andet en gang udstragte sig over en Død Mand for at gifve ham lif igien effter Proph. Elisæi Exempel. Hand var tilforn pædagogus i Vaisenhuset, mens blev afsatt, da han 1733 foretoog sig en Reise per pedes til Halle, hvilket blev udlagt som en vallfart eller Pillegrims-gang. Hand tillige med Søfren Lintrup skal hafve affecteret nogen Singularitæt i Klædedragt. Me judice non malo animo errarunt.«

Af dette stykke vil man også forstå, hvad Lintrup mener med i stambogen at underskrive sig som den, der ved verdens dom er Herrens frigivne: med stolthed betragter han afsættelsen som et martyrium. Ved »den vanhellige Jesabel«, som særlig er skyldig i dommen, tænker man uvilkårlig på dronning Anna Sofie; men det er dog ikke videre rimeligt, at hun fra sit stille liv på Clausholm har grebet ind i sin stiftelses anliggender. Snarere er det vel en anden højtstående kvinde, som Lintrup ved sine stærke ord har betegnet som sin virksomste modstander.

2.

Til nærmere Kjendskab til den omtalte Søren Lintrup kan følgende Sendebrev fra ham til hans aandsbeslægtede Venner i Kjøbenhavn her meddeles (efter en samtidig Afskrift i Kallske Saml. 103 i Fol.). Det er ikke saa meget en enkelt Person som en hel Aandsretning, der taler ud af den lange Række Samvittighedsspørgsmaal og Formaninger, som denne Tiltale til Brevskriverens opvakte Brødre og Søstre indeholder. Brevet er udateret; men det er rimeligt, at det er fra Nytaar 1733 (ell. 34). — Et andet Brev fra S. Lintrup, formodentlig af lignende Art, omtales i Kirkehist. Saml. 3. R. III, 809.

Jesu, vor allerkiæreste Frelseres Fred, Krafft og Glæde worde Eder alle riigelig formeeret*formedelst dend hellig Aand, som er given os af Faderen, hvilcken naadige Gud være Ære i alle Slægter i al Ævighed, Amen!

I elskelige og dyrebare Brødre og Søstre i vor Herre Jesu!

Jeg tacker min Gud og glæder mig i Aanden for Eder alle, saa ofte jeg tæncker paa Eder alle i mine Bønner, og beder ydmygelig, at I maa fyldes jo meere og meere med ald aandelig Viisdom og Forstand og Krafft til ald det, som hører til Livet og Gudfrygtighed, at Jesus, som I har annammet og troer paa, maa ved Troen blive boende i Eders Hjerter, indtil I kunde blive fuldkommelig tilberidde og forflyttede til hans herlige Rige, og blive saa stedse hos ham, herske i hans Rige med ham, indtil Gud bliver alle Ting i alle! Halleluja!

Jeg tacker Eder alle hiertelig og gandske ydmygelig, at I har vildet forbinde Eder til at ihukomme mig i Eders Bønner; Jesus selv belønne og velsigne Eder for hver ydmygelig Begiering, som I bære frem for hans Ansigt paa mine Vegne; thi jeg agter Jesu og hands sande Børns Forbønner dyrebare end ald Verden og ald det Sølf og Guld, som i dem er. Jeg skriver derfor dette til en nye Opmuntring for Eder, til at fare fort derudi, og, om nogen skulle

have forgjætted dette saa vigtige Løfte (som jeg dog ej vil tænke) da ydmygelig for at erindre derom; saa og, om nogen iblant Eder hafde en eller anden fornøden Formaning og Underviisning til mig, giver jeg hermed Anledning til at nyde dend, som jeg og hermed beder for dend Samfunds Skyld, vi staae i med hinanden, at jeg ej maatte savne dend, fordi jeg er fraværendis. Ligesom jeg og formoder mig dette til Eder i Herren, at I elskelige i en eenfoldig Kiærlighed og med Glæde tager imod een og anden Kiærligheds Erin-dring, som jeg ved samme Leilighed har i mit Hierte til Eder, som Gud vilde give mig Naade og Viisdom til i Een-foldighed at fremlægge for Eder.

I elskelige, staaer det og ret fortroelig til imellem Eder og Eders Abba? Er det og ret i Sandhed hellige Hænder, som I opløfte til ham i Bønnerne? Bevarer I troeligen dend gode Samvittigheds Pagt med ham? Vandrer I og stedse for hans Ansigt og ere fuldkomne, saa der er ingen Falsk-hed i Eders Aand, saa I allevegne og alletider kunde med Frimodighed træde frem til ham i Bønnen, som Abraham? Voxer Eders Troe dagligen? Bliver Eders Haab meere stad-stadfæstet? Udbreder Eders Kiærlighed sig jo meere og meere til Gud og vor Frelser Christum, som saa inderlig og hierte-lig har elsket og elsker Eder? Elsker I for hans Skyld alle hans Børn af et reent Hierte heftig? Ja gaar Eders Kiærlig-hed ud til alle Guds Hænders Gierninger, dog med en hellig Forskiel? Tager Eders Taalmodighed og Sagtmodighed stedse til under Eders Kiøds og Egenkiærligheds daglige Dødelse, saa I kunde med jo meere og meere Roelighed og Lyst tage imod allehaande Forsmædelser for Christi Skyld? Tænker I og, og forestiller Eder flittig, at det i Sandhed er en stor Guds Naade og Værdighed at vanæres med Jesu og for hans Skyld? Saa at I begiære icke at have det anderledis, men at kunde gaa der under i Stilhed, og ære Gud i dend Deel, og elske dem hiertelig, som efter Guds forunderlige Viisdom bruges til at forfremme Eders Salighed og Herlighed ved Trængsel og Forsmædelse? Søger I og jo meere og meere at blive Verden kaarsfæstet med ald dens Overdaadighed, Lyst og Pragt? Glæder I Eder i Eders Aand der over, at Verden

derfor ej vil taale Eder? Udvelger I med en Hiertens Glæde Jesu Fattigdom og Ringhed? Og naar Gud lader Eder Rigdom og Ære tilfalde, fører I da det altsammen til Jesum og hans Rige, og lægger det ned for hans Fødder? Betænke I og stetzse ret grundig i Eders gandske Hierte, at hvercken I eller noget Menniske uden Jesu kraftige og iboende Naade kand udrette det allermindste gode? Søger I derfor daglig at voxer i hans Naade og Kundskab? Tacker I ham ret hiertelig for hver god Bevegelse, Tancke og Gierning? Søger I og omhyggeligen at faae hans Naade og Krafft bekient giort for alle Mennisker? Kand det og hiertelig og inderlig glæde og vederqvæge Eder, naar I hører og mercker, at en Synder omvendis? Beder I og Gud og vor Frelsere Jesum hiertelig om Naade og Viisdom, at I og maatte der i være lykkelige, efter at I selv ere omvendte og bestyrkede? Tager I og de Lejligheder iagt, til at forkynde hans Evangelium og Omvendelsens Ord, som hand efterhaanden giver Eder? Gjør I og det i en reedelig Hiertens Ydmyghed, uden at søge Ære, Fordeel og egen Villje der udi? Holder I Eder flittig tilsammen, for at handle paa Jesu Riges beste med hin anden under hiertelig Suck og Bøn og Guds Ords Randsagelse? Venter I i Troen paa Eders Naade-Gavers daglige Opvækelse og Formerelse dertil? Glæder I Eder hiertelig, naar I mærcker, at nogen iblant Eder bliver udrustet med sær Kraft af det høye? Betiener I Eder og deraf til Eders Troes Bestyrkelse? Staar I alle i saadan en Hiertens Ydmyghed, at en hver ønsker gierne at være den ringeste iblant Eder, kun at Jesus maatte blive betient og æret? Er Eders eeneste Glæde og Ære i dend Herre Jesu? Er Troens Retferdighed i ham dend Klippe, som I bygge paa? Vandrer I og som retfærdiggjorde i Jesu hellige og ydmyge Fodspor, som hand har efterladt os? Venter I og uden Afiadelse Guds Søn af Himmelen? Renser I Eder og selv dagligen for dette Haabs Skyld? Bestyrker I Eder ogsaa til at tage imod de hans Tilkomst foregaaende Trængseler og Forfølgelser at Anti-Christo? Randsager I derfor flittig for Eder selv, om I har Troe og Kraft nock til at tage derimod og holde ud med der under?

O! I hellige og elskelige Brødre og Søstre, tæncker flittig paa vor Mesters Ord: hvo som vil frelse sit Liv skal miste det, men hvo som mister sit Lif, for min og Evangelii Skyld, skal finde det. Vi ere af Gud, og dend gandske Verden ligger i det onde, ja i dend Onde; det er ej got, at her er Roelighed og Fred imellem os og dend; vor Frelsere vil have sit Rige fremmet, og det gaar til med stor Kamp baade indvortes og udvortes; det veed Eders Kiærlighed self baade af hans Ord og Exempel. Saa opmuntrer da Eders reene Sind i Jesu Nafn og Krafft ved dette Aars Begyndelse; værer opbundne omkring Eders Lænder med Sandhed, og haver Skoe paa Fødderne til Fredens Evangelii Færdighed. Men for alleting antager Troens Skiold, og holder alvorligen uden Afladelse ved Bønnen. Holder Eder ubesmittede fra Verden og for Verden, at de, som tale ilde paa Eder, som paa Misdædere, og laste Eders Omgængelse i Christo, kunde blive beskæmmede, naar de see Eders hellige Omgængelse med Frygt, og kunde da ej andet, end enten under Forhærdelses Dom bespotte, eller og engang maa lade sig sige. Tragter ej effter høye Ting; tager ej Ære af hin anden, men søger alle Jesu Ære. Ingen tage sig for at være Ledsagere iblant Eder; I ere alle Brødre; Jesus er og, og maa være alle Eders Anfører. Tager hver andre ved Haanden, som een Faders Børn, og følger ham og ophielper hin anden dertil i stor Ydmyghed og sagtmodig Kiærlighed. Dend største iblant Eder være de andres Tienere, saa skal hand tienes af Jesu self omsider, som er alles Tienere og alles Herre, Luc: 12, 37. Ingen af Eder have Sag med en Anden, men skulle Fienden i det Fald sigte Eder, da værer, Satan til Trods, fromme mod hver andre og tilgiver hver andre, ligesom og Gud haver tilgivet Eder i Jesu; saa maa Fienden strax blive til Skamme. Skammer Eder ey ved hver andre, om nogen er ringe eller heel skrøbelig, men holder Eder desmere til, at I kunde hielpe og styrke. Tæncker paa de første Christnes ydmyge og hellige Omgængelse. Ja tæncker fornemmelig paa vor ypperste Broder og Herre Jesum Christum, der saa ydmyg lod sig kysse og handle af sine vanvittige og til deels troeløse og forræderske Disciple

og andre Synder. Og varer Eder, I Unge, for Hofmod og Egensindighed; kræfver og paastaaer ej nogen Pligt af nogen anden, men værer alle hver andre underdanige i Guds Frygt, og hver søge at være først og forekomme dend anden med Ydmyghed. Dømmer icke hinanden, Brødre! Men dømmer det heller, at I ingen Stød eller Forargelse legger for hin anden eller nogen.

Nu Fredens Gud og Kiærligheds Fader være med Eder alle, og giøre Eder ret eenfoldige og oprigtige i Kiærlighed! Derpaa skal hver Mand kiende, at I ere Jesu Disciple, og dend ene Guds sande Børn, naar I har hiertelig indbyrdis Kiærlighed, derved skal mange vindis og træde i Samfund med Eder, og ved Eder føres til Jesum. Derved skal vel Satan tage Anledning til at rase imod Eder med List og Magt; thi intet er ham saa imod som Jesu Sind og Kiærlighed; men kommer ihu, I hellige og udvalgte Brødre, at I da paa det allerkræftigste formindsker hans Rige; og lader ej Modet falde, men styrker Eder desmere i Herren til indbyrdes Kiærlighed uden Skrømt. Helser hverandre met et helligt Kys, og glemmer ej at ihukomme Eders endnu saare skrøbelige, dog ved Jesu Naade endnu staaende Medstriidere og Forbeder, som ej er værd at kaldis Eders Broder; Eders ringe og gandske forbundne ydmyge Tiener i Herren.

Søren Lintrup.

Vor Herres Jesu Christi Naade være med alles Eders Aand, Brødre! Amen.
